

Supertietokone rajasi Osaman piilopaikan

Uutismassojen seuranta supertietokoneella voi paljastaa jopa tulevia konflikteja.

Timo Paukku HS

LATAA tietokoneeseen miljoonia uutisia. Anna koneen etsiä uutisista tiettyjä avainsanoja, kuten "Osama bin Laden".

Lopuksi laita kartalle ne paikat, joissa uutiset on julkaistu. Näin terroristijohtajan piilopaikan olisi voinut rajata 200 kilometrin säteellä. Rajaus on tarkempi kuin mitä eri tiedustelupalvelut saivat aikaan vuosien uurasuksella.

BIN LADENIA jäljitti kesällä tietokoneella datatutkija **Kalev Leetaru** illinoisin yliopistossa Chicagossa. Hän työskentelee yhteiskuntatieteiden laskentakeskuksessa.

Leetaru sai käyttöönsä su-

pertietokone Nautiluksen lausuntoja. Nautilus rakentaa Tennesseeen yliopiston laskentakeskuksessa.

Se tekee myös tiedonlouhin-ta eli löytää suurista tietomassoista esiin piirtyviä kokonaisuuksia.

NAUTILUS sai tällä kertaa aineistokseen yli sata miljoonaa uutista. Uutiset tarjosi Maailmanuutisten arkisto (summary of world broadcasts, SWB). Liittoutuneet perustivat sen toisen maailmansodan aikaan.

Arkisto kokoaa päivän leh-

UIC

Supertietokoneen piirtämällä kartalla näkyy, että suurin osa bin Ladenia käsittelevistä uutisista viittaa Pohjois-Pakistaniin.

tiutisia, tv-lähetystiä ja nykyään myös verkkouutisia kaikkialta maailmasta. SWB:n aineistossa oli yli sata miljoonaa artikkelia vuosilta 2006-2011.

Tällä kertaa tietokone-etsinnän tulos tuli myöhässä. Osama bin Laden saatiin satimeen ja tapettiin hänen Abbottabadin piilopaikassaan joutokokuun alussa.

Mikään ei kuitenkaan estä käyttämästä supertietokoneita vastaavassa työssä jatkossa.

LOPULLISEN jäljitykseen tarvittiin julkaisupaikkojen lisäksi sitä, että uutisten lähteet löyettiin kartalle.

Uutisarkistojen sisältö yhdistettiin tietokonedatan vi-suaalisointikeskukseen, joka sijaitsee Oak Ridgen kansallises-

sa laboratoriossa.

Uutislähteiden perusteella terroristijohtaja bin Ladenin piilopaikka rajautui Pohjois-Pakistaniin.

Alueen sisällä oli myös oika piilopaikka Abbottabad.

Kaupunki mainitaan aineiston uutisissa vain kerran. Mutta suuri osa muista uutisista keskittyi bin Ladenin piilopaikan ympärille.

Leetaru esitteli tiedonlouhinnan tuloksia First Monday -verkkolehdessä syyskuun alussa.

LEETARU väittää, että supertietokoneen ja uutisaineistojen avulla voi ennustaa myös, mitkä maat ajautuvat ennen pitkää konflikteihin.

Egyptin vallankumous oli Leetarun mukaan nähtävissä siitä, että uutisten tunnelma synkistyi päivä päivältä.

Nyt Leetaru laatiikin ohjelmaa, jonka tarkoitus on seurata poliittisia tai yhteiskunnallisia ilmiöitä reaaliajassa ja antaa lähiajan ennusteita.

Liike-elämä on jo pitkään seurannut tuotteidensa menekkiä uutisarkistojen avulla, ja myös porssianalyytikot käyttävät uutismassoja apunaan.

"Se on kuin sään ennustamista. Sehan ei ole koskaan täydellistä ja muuttuu koko ajan, mutta on paljon tarkempaa kuin pelkkä arvailu", Leetaru sanoo yhteiskunnallisten ilmiöiden ennustamisesta.